

Dosarul nr. 2ra-1422/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: V. Gușan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secieru, A. Danilov, I. Cimpoi)

DECIZIE

18 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecător
judecătorii

Ion Druță
Maria Ghervas
Iuliana Oprea
Luiza Gafton
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Popovici împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 11 august 2017, Oleg Popovici a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM privind constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii s-a indicat că prin încheierea din 26 ianuarie 2015 a Curții de Apel Chișinău, rămasă irevocabilă, a fost validată creanța lui Alexandru Gulea în sumă de 33 400 euro cu titlu de creanță garantată și înscrisă în tabelul definitiv al creanțelor debitorului SRL „Ilimad Construct” aflat în proces de faliment.

A menționat că, la 20 februarie 2017, creditorii Viorica Mîrza și Vasile Vutcarău au depus contestație asupra creanței lui Alexandru Gulea în baza art. 144 alin. (8) din Legea insolvenței. Totodată, la 31 martie 2017, între Alexandru Gulea și Oleg Popovici a fost încheiat contractul de cesiune nr. 1,

prin care Alexandru Gulea i-a cesionat lui Oleg Popovici 5 % din valoarea creanței în sumă de 33 400 euro.

A specificat că având în vedere examinarea în instanța de insolabilitate a contestațiilor depuse de Viorica Mîrza și Vasile Vutcarău asupra creanței deținute în comun de Alexandru Gulea și Oleg Popovici, conform contractului de cesiune din 31 martie 2017, Oleg Popovici a depus în instanța de insolabilitate o cerere de substituire a creditorului Alexandru Gulea în partea creanței cesionate cu admiterea noului creditor în proces.

A mai relevat că la ședința de examinare a contestațiilor din 13 aprilie 2017, Oleg Popovici a comunicat instanței despre depunerea cererii de substituire din 10 aprilie 2017 și, totodată, a solicitat instanței examinarea cererii cu celeritate, pentru crearea posibilității de a interveni în proces ca fiind coproprietar și creditor la o parte din creanța validată care acum este contestată. Astfel, instanța a înțeles esența cererii de substituire, care include dorința creditorului de a interveni în proces și, cu toate acestea, instanța în mod conștient a tergiversat examinarea cererii de substituire și a numit ședința de examinare a cererii de substituire pentru data de 11 mai 2017, iar ședința de examinare a contestațiilor pentru data de 04 mai 2017. Ca urmare, pentru a reuși totuși intervenirea și înlocuirea creditorului în proces, în temeiul art.191 al CPC, Oleg Popovici a depus la 03 mai 2017, prin cancelaria instanței, o cerere de accelerare a examinării cererii de substituire, prin care a solicitat urgentarea examinării cererii de substituire cu schimbarea termenului de judecată de la data de 11 mai 2017 ora 11:15 pentru o dată anterioară ședinței de examinare a contestației depuse de Viorica Mîrza și Vasile Vutcarău asupra creanței creditorului Alexandru Gulea.

A mai invocat că în motivarea cererii de accelerare, Oleg Popovici a indicat despre necesitatea acestuia de a interveni în proces, pentru a avea posibilitate de a prezenta probe și explicații la examinarea contestațiilor. Or, la examinarea contestațiilor persistă riscul soluționării drepturilor unei persoane neantrenate în proces, prin ce acestuia i se îngădește posibilitatea de a-și proteja proprietatea într-un proces de judecată, în care proprietatea este contestată.

A specificat că la ședința de examinare a contestației din 04 mai 2017, Oleg Popovici a comunicat instanței despre depunerea la 03 mai 2017 a cererii de accelerare și a comunicat instanței despre importanța examinării cererii de substituire înainte de examinarea contestației pe fond. Astfel ca răspuns, instanța a ignorat aceste cerințe, a continuat examinarea contestațiilor pe fond și a pronunțat încheierea din 04 mai 2017 prin care a admis contestațiile și a radiat din tabelul definitiv consolidat creanța lui Alexandru Gulea în sumă de 33 400 euro, deținută în coproprietate cu Popovici Oleg prin contractul de cesiune nr. 1 din 31 martie 2017.

În continuare, la 11 mai 2017, instanța de insolabilitate a examinat cererea de substituire depusă de Oleg Popovici și respectiv, prin încheierea

din 11 mai 2017 instanța a respins cererea de substituire pe motiv că, Alexandru Gulea deja nu mai deține calitatea de creditor în tabelul definitiv, creanța acestuia fiind radiată prin încheierea din 04 mai 2017.

A relevat reclamantul că prin neexaminarea la timp a cererii de substituire, prin tergiversarea examinării acesteia, instanța în mod conștient și intenționat l-a plasat în impasul și imposibilitatea de a interveni în procesul de judecată la examinarea contestației asupra proprietății sale, în imposibilitatea de a prezenta probe de putere să răstoarne soluția pe caz, prin ce instanța în mod ideal i-a violat lui Oleg Popovici mai multe drepturi odată: dreptul la examinarea cererii într-un termen rezonabil, dreptul la un proces echitabil prevăzut la art. 6&1 al Convenției Europene, dreptul la proprietate prevăzut la art. 1 al Primului protocol adițional la CEDO.

În concluzie reclamantul a menționat că prin neexaminarea la timp a cererii de substituire și tergiversarea examinării acesteia, instanța de insolvență i-a încălcat dreptul persoanei la judecarea cererii într-un termen rezonabil, acțiuni care se încadrează perfect în prevederile Legii nr. 87 din 12 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

A susținut că miza și interesul reclamantului privind examinarea la timp a cererii de substituire a constat în dorința coproprietarului de a interveni în procesul de examinare a contestațiilor depuse asupra creanței deținute de Oleg Popovici în comun de Alexandru Gulea, pentru a avea posibilitate de a prezenta probele deținute, care în final a eșuat din cauza tergiversării examinării cererii de substituire și numirea de către instanță a datei de examinare a cererii de substituire după data de examinare a contestațiilor și pronunțarea pe fond. Vina pentru tergiversarea examinării cererii de substituire și eșuării posibilității de a interveni în procesul de judecată a coproprietarului Oleg Popovici o poartă la direct instanța de insolvență, care prin neexaminarea la timp a cererii de substituire, tergiversarea examinării și examinarea tardivă a acesteia, l-a plasat din start pe Oleg Popovici în imposibilitatea de a interveni în proces, în imposibilitatea de a prezenta probe la judecarea contestației asupra proprietății sale. Instanța a avut posibilitate de a urmări și planifica consecutivitatea ședințelor pentru a asigura examinarea eficientă a cererii de substituire, astfel, încât persoanei interesate să nu-i fie îngădit dreptul de a interveni în procesul de judecată unde este contestată proprietatea acestuia.

Cu privire la prejudiciul moral reclamantul a menționat că unul din criteriile generale de apreciere este criteriul echității, care indică că, indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire, or, potrivit recomandărilor Convenției Europene, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral și material suferit. Iar, cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel încât acesta să aibă efect compensatoriu.

Reclamantul a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material în sumă de 1 670 euro, moral în sumă de 50 000 lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de Oleg Popovici a fost admisă parțial și s-a hotărât constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cererii privind substituirea creditorilor în tabelul definitiv consolidat al creanțelor SRL „Ilimad Construct” în proces de faliment, în rest, acțiunea în partea reparării prejudiciului material și moral s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al RM și s-a menținut hotărârea din 12 decembrie 2017 a judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La data de 22 mai 2018 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele judecătorești au interpretat în mod eronat legea, precum și au apreciat arbitrar probele.

La fel, recurentul a specificat că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 operează cu noțiunea de judecare a cauzei în ansamblu, și nu cu judecarea pe etape, pentru fiecare grad de jurisdicție sau cu judecarea separată a diferitor cereri, demersuri și plângeri, obligația instanțelor naționale fiind de aplicare și interpretare a termenilor din prezenta lege prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței CtEDO.

Recurentul a solicitat casarea deciziei din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea depusă de Oleg Popovici împotriva Minsiterului Justiției al RM cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 20 martie 2018 și a expediat-o părților la 11 aprilie 2018.

Recurentul a recepționat decizia instanței de apel la data de 23 aprilie 2018 (f.d. 112).

Astfel, recursul, declarat la data de 22 mai 2018, este în termen.

În acest sens CtEDO a admis faptul că instituirea unor termene pentru sesizarea instanței este o cale de realizarea a unei bune administrări a justiției, cu condiția ca impunerea acestora să nu lezeze dreptul de acces la justiție în substanța sa. De aceea, Curtea a constatat că impunerea unui termen de recurs care să curgă de la data pronunțării hotărârii, pe care părțile nu o cunosc întotdeauna, și de la data depunerii hotărârii la grefa instanței care a pronunțat-o este dovada unui formalism excesiv care a condus la anularea, în

substanță, a posibilității reclamantului de a sesiza o instanță (*cauza Agatianos vs Grecia*).

Prin încheierea din 11 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Ministerul Justiției al RM s-a considerat admisibil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Potrivit art. 442 alin. (1) CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii depuse de Oleg Popovici, din următoarele considerente.

Actele cauzei atestă că prin încheierea din 26 ianuarie 2015 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 6), s-a admis cererea și s-a validat creanța lui Alexandru Gulea în sumă de 33400 euro față de debitorul SRL „Ilimad Construct”, cu titlu de creanță garantată.

La 10 aprilie 2017, reclamantul intimat Oleg Popovici a depus cerere privind substituirea sa în tabelul definitiv consolidat al creanțelor, invocând contractul de cesiune a creanței din 31 martie 2017, prin care Alexandru Gulea a cesionat lui Oleg Popovici 5% din valoarea creanței deținute de primul, conform încheierii din 26 ianuarie 2015.

În continuare, prin încheierea din 04 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, creanța deținută de Alexandru Gulea, fiind contestată, a fost radiată din tabelul definitiv al creanțelor debitorului SRL „Ilimad Construct” în proces de insolvență, iar, prin încheierea din 11 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău cererea lui Oleg Popovici cu privire la substituirea creditorului garantat Alexandru Gulea din tabelul creanțelor debitorului SRL „Ilimad Construct”, s-a respins ca neîntemeiată.

În acest sens, Oleg Popovici s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea faptului că instanța de apel a încălcat dreptul său la judecarea cererii de substituire într-un termen rezonabil.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță prin hotărârea din 12 decembrie 2017 a admis parțial acțiunea depusă de Oleg Popovici și a constatat încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cererii privind substituirea creditorilor în tabelul definitiv consolidat al creanțelor SRL „Ilimad Construct” în proces de faliment, în rest, acțiunea în partea

reparării prejudiciului material și moral s-a respins ca neîntemeiată.

În continuare, judecând apelul declarat de către Ministerul Justiției al RM, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 20 martie 2018 a respins apelul și a menținut hotărârea din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Judecând recursul, Colegiul consideră că instanțele ierarhic inferioare au interpretat eronat legea, impunându-se pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii depuse de Oleg Popovici.

Prin hotărârea Olaru ș.a. c. Moldovei (28 iulie 2009), Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a cerut Guvernului *inter alia* să instituie la nivel național un mecanism pentru remedierea persoanelor afectate de neexecutarea hotărârilor judecătorești privind acordarea spațiului locativ.

În acest scop, la 21 aprilie 2011, Parlamentul a adoptat Legea nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Potrivit art. 2 alin. (1), alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nr. 87 din 21.04.2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanța de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare *reclamant*).

La caz, se reține că încheierea din 11 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de substituție a creditorului garantat Alexandru Gulea din tabelul creanțelor debitorului SRL „Ilimad Construct, a fost menținută prin decizia din 20 septembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 42).

Astfel, atât prima instanță cât și cea de apel, nu a luat în calcul faptul că temeinicia și legalitatea cererii de substituție depusă de Oleg Popovici s-a examinat printr-o decizie irevocabilă, în acest mod nu se mai putea imputa instanței de insolvență examinarea ineficientă a cererii de substituție, prin încălcarea termenului rezonabil de examinare.

În aceeași ordine de idei, Colegiul notează că întârzierea invocată de instanțele ierarhic inferioare, nu se reflectă reieșind din actele și lucrările cauzei, fiind de competența instanței de judecată să stabilească ordinea de

examinare a chestiunilor ce privesc procedura de insolvabilitate.

Tot aici, Colegiul accentuează că instanțele ierarhic inferioare, apreciind circumstanțele cauzei prin prisma Legii nr. 87, nu au elucidat în ce măsură aceste prevederi legale sunt aplicabile cauzei deduse judecătii, din moment ce litigiul judecat se referă doar la o etapă procesuală, iar în ansamblu, așa cum s-a menționat, cererea de substituie a fost respinsă prin încheiere rămasă irevocabilă.

La fel, Colegiul, evidențiind specificul procedurii de insolvabilitate reglementată prin Legea insolvabilității, nr. 149 din 29 iunie 2012, conchide că prevederile Legii nr. 87 sunt incompatibile cu cererea de substituie formulată de către Oleg Popovici.

În același timp, evaluând și criteriul mizei litigiului pentru cel interesat, Colegiul coordonează circumstanțele speței la jurisprudența CtEDO, apreciind faptul că pentru aprecierea mizei reclamantului este necesar de constatat existența unei semnificații speciale a obiectului speței racordate la situația dificilă în care este plasat reclamantul. Circumstanțele ce justifică miza reclamantului din jurisprudența CtEDO sunt: procedurile legate de starea și capacitățile persoanei, procedurile în materie de încredințare a copiilor, lipsa domiciliului, procedurile în litigiile de muncă, boala incurabilă a reclamantului.

Astfel, Colegiul nu a stabilit o circumstanță excepțională pentru reclamantul intimat Oleg Popovici care să determine ireversibilitatea procedurii și reparării dreptului încălcat prin trecerea timpului, o dată ce cererea de substituie a fost soluționată irevocabil, în defavoarea sa.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, având în vedere că argumentele invocate de recurent sunt întemeiate, precum și faptul că prima instanță și cea de apel a interpretat în mod eronat legea, ajunge la concluzia de admite recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, și a pronunța o nouă hotărâre de respingere a acțiunii depuse de către Oleg Popovici.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se casează decizia din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, emisă în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Popovici împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral.

Se emite o nouă hotărâre prin care se respinge acțiunea depusă de Oleg Popovici împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului material și moral, ca neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

judecătorul

judecătorii

Ion Druță

Maria Ghervas

Iuliana Oprea

Luiza Gafton

Victor Burduh